

Livet er mer ...

Tips om personer som er engasjert i aktiviteter eller har hatt opplevelser som ikke er relatert til legeyrket, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Kvedardoktor

Hovedjobben er som lege, men han ser på folkemusikken som en bistilling, kvedaren Jon Anders Halvorsen. I Asbjørnsen og Moes ånd leter han frem og skriver ned gamle viser fra Telemark og fremfører dem med prisbelønt stemmeprakt og engasjement.

«Alv ligg sjuk og no skal han døy». Jon Anders Halvorsen resiterer en middelalderballade – en av flere hundre sanger han kan. 34-åringen som til daglig jobber ved Hudavdelingen ved Ullevål universitetssykehus, har et imponerende repertoar som spenner fra gamle stev og middelalderballader til skillingviser og slåttestev. Selv liker han best de humoristiske og surrealistiske blant dem. Kveding er en syngemåte i norsk folkemusikk kjennetegnet av ubunden rytme, særpreget tekstdeklamasjon og intonasjon som ikke følger dur eller moll (1). Landskappleikvinneren fra i fjor skulle gjerne ha visst hva de som sang disse sangene for 700 år siden, tenkte og hvordan de fremførte kvedene.

De eldste sangene – middelalderballader og gamle stev – beskriver den ytre handlingen, men det er lite følelser i dem. Dette er ulikt moderne diktning, hvor indre følelser og fornemmelser vektlegges. Temaene er likevel mye de samme; kjærlighet og individer i ulike livsfaser. – Det er en utfordring og gir mulighet for kreativ bearbeidelse, sier Halvorsen, – men det gir også rom til å legge personlige følelser i kvedet.

Læremestere

Hele livet har han drevet med sang, i barndommen og ungdommen med kor og band. Som medisinstudent i Oslo startet han opp mannskoret Sangvinerne, som lever i beste velgående blant studentene den dag i dag.

– Nysgjerrighet på hva den lokale musikken hadde av uttrykk samt ønsket om å finne ut mer om min egen kultur, sporet meg inn på kveding, sier han om interessen som skjøtt fart etter videregående og utviklet seg gjennom studieårene i Oslo, hvor han var ferdig i 1996.

I 1997 fikk han Sagaprisen som gis til yngre folkemusikkutøvere, og året etter tok han fatt på en formell utdanning i folkemusikk. To år på Ole Bull Akademiet gav

opplæring i kveding og innføring i den solistiske kvedarstilen i Norge. Mellom tilrettelagte vakter på Legevakten i Oslo, deltok Halvorsen på ukelange seminarer ved akademiet på Voss og hadde i tillegg undervisning hos personlige lærere. I løpet av to år hadde han 6–7 læremestere, blant annet den kjente folkemusikeren og tidligere spelemannsprisvinneren Agnes Buen Garnås

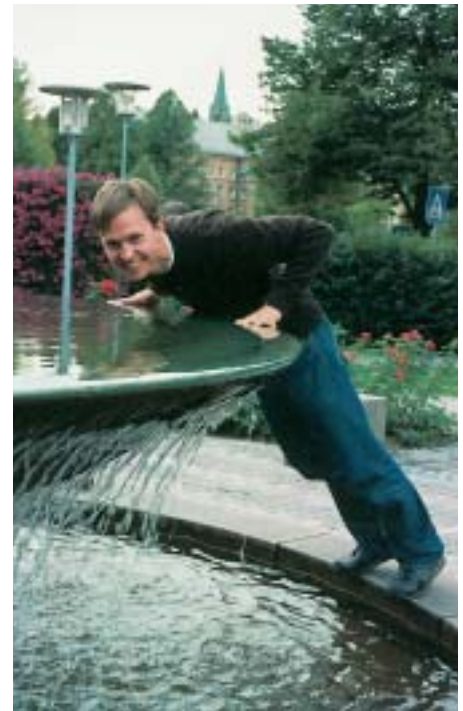
På leting

Halvorsen har opptrådt i god gammel Asbjørnsen og Moe-stil og drevet innsamling av gammelt visetekstmateriale i Telemark. I 1998 fikk han en måneds arbeidsstipend for å skrive ned hele repertoaret til en gammel kvedar, Olav Stuverud, som da var 90 år. Han skrev ned over 130 sanger og gjorde lydopptak av alt den gamle sang. Også andre eldres minner er bevart takket være Halvorsen. Til en gammel mann hadde han med tekstnedtegninger som var funnet nedstøvet i et arkiv og som stammet fra mannens bestefar, som var født i 1830-årene.

– Mens jeg leste opp tekstene, erindret mannen tonene og sangene som bestefaren kunne. Jeg fikk dermed lært noen sjeldne gamle sanger og balladeton, sier han, og vil gjerne folk tar kontakt dersom de har gamle tekster eller melodier.

Kvedarkvartett og CD

Repertoaret er norsk og mest fra hjemtraktene i Telemark. Tidligere har han drevet mest som solist uten instrumentalt følge, men har nå mer samarbeid med musikere. Han er med i gruppen Dvergmål, som på tross av navnet består av fire store stemmer med hvert sitt instrument. Selv trakterer han portativ, et enhåndsgorgel som ble mye brukt i Europa i middelalderen. Nå er instrumentet lettest å få tak i India og landene omkring. Halvorsens eksotiske portativ er fra Sri Lanka, men kjøpt på Grønland i Oslo. Dvergmål gjorde seg ferdig med

Den moderne kvedaren Jon Anders Halvorsen foretrekker hovedstadskveding i jeans. Foto Astrid Marie Lavoll-Nylenna

innspillinger i Ris kirke i Oslo i midten av september, og ny plate kommer på nyåret.

Det er ikke det eneste plateprosjektet den moderne kvedaren har i gjære. Innspilling blir det også i etterkant av et konsertsamarbeid. Sammen med gitarist Tore Bruvold har Halvorsen hatt konserter i Norge samt i underkant av ti konserter i Tyskland i løpet av det siste året. Repertoaret fremføres på norsk, men Halvorsen har tanker om hvorfor tyskere har interesse for denne typen musikk. – De er åpne for melankoli, smerte og det mørke middelalderiske, sier han og innrømmer at han også selv er noe melankolsk.

På tross av fascinasjonen ønsker ikke kvedaren seg tilbake til middelalderen. Han mener heller ikke at folkemusikk bare hører hjemme i Telemark. Selv driver han stort sett med «hovedstadskveding» – og gjerne i jeans. Bunaden tas frem ved spesielle festligheter. Uttrykksbehovet er viktigere enn tradisjonen, og han oppfatter tekstene som aktuelle og relevante også i 2003.

– Jeg føler ikke et veldig ansvar på vegne av folkemusikken, men heller at det er viktig å opptre fordi jeg ønsker å forme musikken slik jeg synes er fint, sier kvedardoktoren.

Astrid Marie Lavoll-Nylenna

Medisinstudent
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Aschehoug og Gyldendals store ettbinds leksikon. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2001.